

BULLETIN 106

JUNI 2008

VRIENDENKRING VAN HET STREEKMUSEUM HOEKSCHÉ WAARD

Contributie minimaal € 10,00 per persoon/jaar

Postbank nummer 38.70.852

DAGELIJKS BESTUUR:

Voorzitter: mr. G. Schilperoort
Secretaris: mr. R. van der Waal a.i.
tel. 015 - 2569775

Penningmeester en
ledenadministratie: C. Spruit
e-mail: cor.spruit@hccnet.nl
tel. 0186 - 601385

REDACTIECOMMISSIE: mr. G. Schilperoort
mr. R. van der Waal

REDACTIEADRES: Hofweg 13, 3274 BK Heinenoord
e-mail: rvanderwaal@planet.nl

LAY-OUT: H. Govaart

STREEKMUSEUM HOEKSCHÉ WAARD

ADRES Hofweg 13, 3274 BK Heinenoord
tel. 0186 - 601535
www.streekmuseumhw.nl
e-mail: info@streekmuseumhw.nl

OPENINGSTIJDEN **Museum** woensdag en zaterdag
10.00 tot 17.00 uur
donderdag en vrijdag
14.00 tot 17.00 uur
Studiezaal Woensdag 9.00 tot 13.00 uur
Zaterdag 10.00 tot 17.00 uur

INHOUDSOPGAVE

Nieuws van de voorzitter	pag. 3
Nieuwe vrienden	pag. 4
Sleutels tot zwarte periode in geschiedenis van de streek	pag. 6
Museumcollectie beschrijven in adlib	pag. 10
Recent verschenen boeken	pag. 12
Afdeling Genealogie	pag. 15
Vragenrubriek	pag. 17
Museummededelingen	pag. 18
Werkgroep dialecten	pag. 21
Gerda vertelt...	pag. 21
Gedecoreerd	pag. 26

NIEUWS VAN DE VOORZITTER

Beste vrienden,

In het vorige Bulletin deed ik verslag van de werkzaamheden van de "Projectgroep Doorstart Streekmuseum", die resulteerden in een rapport getiteld "Toekomst voor het Verleden". Hierin werden uitgebreide adviezen en aanbevelingen gepresenteerd voor de revitalisering van het Streekmuseum.

Gert Schilperoort

Nadat het algemeen bestuur van het Streekmuseum zich achter het rapport van de projectgroep had geschaard, is een werkgroep "Nieuw Bestuur en Huisvesting" aan de slag gegaan met als taakopdracht die adviezen op zo kort mogelijke termijn om te zetten in concrete daden.

Deze werkgroep bestaat voornamelijk uit een vijftal leden van de Projectgroep Doorstart en het dagelijks bestuur van het Streekmuseum.

Inmiddels is het besluit genomen om de bestaande statuten van "Stichting Streekmuseum Hoeksche waard" zodanig te wijzigen, dat de bestuursstructuur wordt gemoderniseerd.

Het toekomstige bestuur zal uit zo'n vijf personen bestaan, bijstaan door één of meer adviesraden. Het bestuur wordt losgekoppeld van de gemeentelijke politiek, in die zin dat er voortaan geen vertegenwoordigers van de gemeenteraden in de Hoeksche Waard zitting zullen hebben in het bestuur.

De werving van een nieuw bestuur en een conservator zou al in gang gezet kunnen worden; het persbericht en de advertenties liggen al gereed. Eerst moet echter duidelijkheid bestaan over de toekomstige omvang van het museum. De kwalificaties van een toekomstig bestuurder zijn immers anders wanneer het museum alleen uit het Hof van Assendelft bestaat, dan wanneer ook de museumboerderij "Oost-Leeuwenstein" tot het complex blijft behoren.

De woningcorporaties in de Hoeksche Waard hebben zich bereid verklaard te willen meewerken aan de realisatie van de kostbare restauratieplannen van de museumboerderij zoals verwoord in het rapport van de projectgroep. Met spanning wordt dan ook gewacht op de besluitvorming van de gemeente Binnenmaas. Dat besluit betreft

de hoogte van de koopsom die de gemeente, als eigenaar van "Oost-Leeuwenstein", verlangt als tegenprestatie voor de overdracht.

Een belangrijke stap in dit traject is gezet op 10 juni jl., toen het College van Burgemeester en Wethouders van Binnenmaas het besluit nam om de gemeenteraad voor te stellen de boerderij "Oost-Leeuwenstein" te verkopen aan de Stichting Streekmuseum voor het symbolische bedrag van één euro. Als de raad met dit voorstel instemt is de belangrijkste financiële belemmering weggenomen voor de beoogde doorstart als museum.

Ondertussen gaan de activiteiten in het museum gewoon door dankzij de inzet van de vele vrijwilligers. Elders in dit Bulletin doet Alex van der Woel daarover verslag.

Door onvoorziene omstandigheden ontvangt u het tweede Bulletin van dit jaar later dan u gewend bent.

Het volgende Bulletin, waarin u informatie krijgt over de Vriendendag van 11 oktober a.s., zal hopelijk wel tijdig bij u in de brievenbus vallen.

Gert Schilperoort

NIEUWE VRIENDEN

De onderstaande 37 personen kunnen wij als nieuwe vrienden verwelkomen in onze Vriendenkring. Met de grote groep vrienden die er in ruim een jaar tijd is bijgekomen (in het vorige Bulletin vermelden wij er zelfs 58!) kunnen wij u nu melden, dat een recente telling het aantal van 1.445 vrienden aangeeft. Vele Vriendenkringen en musea zouden maar wat graag een dergelijk aantal vrienden hebben.

De Vriendenkring is na een aantal jaren stabiel qua grootte geweest te zijn, weer duidelijk aan het groeien. De actie "Vriend maakt Vriend", waarbij zowel de aanbrengrer van een nieuwe vriend als deze nieuwe vriend als dank een fotoboek van de Hoeksche Waard ontvangen, gaat daarom gewoon door.

L. Zuidema - Veerman
N. van der Hoeven
M.C.F. Roos
W.A. Knoppe en I.J. Boer
D.E. Boekee
T.M. van Schie
M.C. Zonneveld
E.W. de Neef
J. Veraart
H. Piederiet
M. v.d. Waal
I. v.d Bergh - Snoek
W. Kooyman
E.C. Lafeber
G.M.J. Janssen
J.I. Noordsy
Elderhorst
P.F. Vleugel
H. Visser
Y.M. Rijshouwer
T. Buitendijk
T. Visscher
R.P.H. van der Giessen
E. Meeldijk
A. Hoeboer
P.J. in 't Veld
J. Hitzert
M.M. Minheere
J. Bijvoets
J. Beekman
P. Groeneweg
T. Wols
H.M. van Dalsum
N. Slingerland
T. Ros
W. Janssen

Mijnsheerenland
Oud-Beijerland
Nieuw-Beijerland
Rotterdam
's-Gravenhage
Rotterdam
Puttershoek
Amersfoort
Rotterdam
Klaaswaal
Mijnsheerenland
Mijnsheerenland
Puttershoek
Mijnsheerenland
Strijen
Breda
Strijen
Nieuwerkerk
Strijen
Gouda
Vlaardingen
Oude-Tonge
Heesch
Rotterdam
Oud-Beijerland
Oud-Beijerland
Mijnsheerenland
Goudswaard
Mijnsheerenland
Oud-Beijerland
Zuid-Beijerland
Nieuw-Beijerland
Zuid-Beijerland
Strijen
Barendrecht
Zuid-Beijerland

SLEUTEL TOT ZWARTE PERIODE IN GESCHIEDENIS VAN DE STREEK

Tekst en fotografie: Marja Visscher

Enige tijd geleden deden medewerkers een emotionele vondst in de kluis van het Streekmuseum Hoeksche Waard te Heinenoord. Bij het opruimen daarvan werd een papieren zak gevonden met daarin twee sleutelbossen. Niets bijzonders zo op het eerste gezicht, ware het niet dat een bijbehorend briefje in een korte uitleg duidelijk maakte dat het om de sleutelbossen ging van twee joodse gezinnen uit Oud-Beijerland. Eén bos is van de familie Abraham Rood, slager aan de Molendijk 20, de andere van de heer Mozes van Tijn, huidenkoopman uit de Kerkstraat 38 die samen woonde met zijn zusters Matje en Rijntje van Tijn. De sleutels vormden voor Hoeksche Waard Magazine de aanleiding om op zoek te gaan naar de eigenaars van deze sleutels. Al snel vonden we foto's in ons archief die het verhaal van de sleutels visueel ondersteunden, maar tegelijkertijd ook heel veel vragen opriepen.

Het bij de sleutels behorende briefje was gericht aan de toenmalige conservator van het Streekmuseum, de heer Jan de Rooy, en was afkomstig van Koos Schipper, werkzaam bij de gemeente Oud-Beijerland. Schipper: 'Toen we in 1977 de kluis van het Oude Raadhuis leegmaakten vanwege verhuizing naar het nieuwe bestuurscentrum kwamen er, naast een hoop andere rommel, ook deze twee sleutelbossen tevoorschijn. Ik heb er mee in mijn handen gestaan en kon het niet over mijn hart verkrijgen ze zomaar weg te gooien. Er even over nagedacht hebbende, besloot ik ze aan Jan de Rooy van het Streekmuseum te geven in de wetenschap dat ze dan in ieder geval bewaard zouden blijven. Het is tenslotte niet niks wat er met deze families is gebeurd.' Mede door het door Koos Schipper geschreven briefje met daarop de gegevens van beide families, hebben de sleutels nu, zo vele jaren later, een plekje gekregen in de uiterst zwarte periode in de geschiedenis, in dit geval van onze streek.

Al snel werd duidelijk dat de foto's die het verhaal van de sleutelbossen ondersteunden, gemaakt waren door de Oud-Beijerlander Arie Duifhuizen. 'Ik weet het nog goed', zegt Duifhuizen, 'het was op 11 augustus 1942. Niet veel mensen hadden toen de beschikking

over een foto toestel. Maar ik was bevriend met fotograaf Strauss die zijn atelier had aan de Oostdijk. Daardoor beschikte ik over een foto toestel en nog belangrijker in die tijd, over fotorolletjes. De foto's zijn duidelijk vanaf een hogere positie genomen. 'Klopt, want elk huis had toen nog een eigen stoepje met van die paaltjes met daartussen een ketting of een ijzeren hekje, daar ben ik bovenop gaan staan om de foto's te nemen. Op deze foto staat de tram voor de slagrij van Rood. Waarin nu visboer Kant zit, verduidelijkt hij. 'Op de andere foto komen David Boers, zijn vrouw Bertha Catharina Boers-Haagens en ik denk een schoolhoofd van de rechts lopende 17-jarige Henriëtte Wilhelmina aanlopen ter hoogte waar nu boekhandel Edel zit. Die ouders gaan hun kind, dat een oproep heeft gekregen, naar de tram brengen. Boers zal het toch om de een of andere reden niet vertrouwd hebben, want het gezin is later ondergedoken.' Aanleiding tot de volksooploop was de oproep die enkele joodse Oud-Beijerlanders van de Duitsers hadden gekregen om zich op die 11de augustus te melden voor transport, onder het mom van tewerkstelling in Duitsland. Duifhuizen: 'Voorafgaand aan die oproep, die zo stiekem mogelijk verliep, zonder er ruchtbaarheid aan te geven, was het de joodse families al onmogelijk gemaakt om op een fatsoenlijke manier aan het sociale leven in Oud-Beijerland deel te nemen.' Er werd in die tijd doelbewust aan een zekere isolatie van de joden gewerkt. In winkels die niet als joodse zaken gekenmerkt waren, werden ze bijvoorbeeld alleen toegelaten tussen 15 en 17 uur. Er was een verbod op het gebruik van openbaar vervoer, een verbod om kapperszaken en paramedische inrichtingen te betreden. 'Bepaalde tijden mochten ze zich niet in café's ophouden en ga zo maar door. Wanneer ze zich niet aan deze voorschriften hielden stonden daar zware straffen op', weet Arie Duifhuizen nog goed. 'Het was echt de bedoeling om ze in een isolement te drijven.' We verwonderden ons over de uitgelopen mensenmassa. Mede doordat Oud-Beijerland in de oorlog nog niet zoveel inwoners had als nu, moet daar toch op z'n minst meer dan de helft van de bevolking gestaan hebben. 'Dat ging van mond tot mond. Ik was bevriend met Elias Rood en zijn vader deed er in zijn winkel ook niet geheimzinnig over. Vertelde dat hij tewerk zou worden gesteld in Duitsland en ach ja, dan weet je hoe dat gaat op zo'n dorp. Mensen wisten toen ook nog niet echt wat er met de joden stond te gebeuren. Dat drong pas veel later door. Zelf had Rood overigens ook totaal geen argwaan over het feit dat hem wellicht iets heel anders te wachten stond. Op de foto die ik maakte waar hij in de deuropening van de tram staat, roept hij: 'Tot gauw!' Hij kon toen niet weten, hetgeen wij nu weten, dat hij en zijn hele

**“ER WERD
IN DIE TIJD
DOEL-
BEWUST
AAN EEN
ZEKERE
ISOLATIE
VAN DE
JODEN GE-
WERKT”**

**“VAN DE
39 JOODSE
INWONERS
ZIJN ER 31
IN CON-
CENTRATIE-
KAMPEN
OMGEKO-
MEN”**

familie op 30 september van datzelfde jaar zijn vergast in Auschwitz. Samen met Cees Leeuwenhoek ben ik meegereisd naar Rotterdam, naar Loods 24. Daar hebben we afscheid genomen. Van daaruit werden ze verder vervoerd via Amsterdam. ‘Ik denk eerlijk gezegd dat ze bij aankomst direct om het leven zijn gebracht.’ Die 11de augustus gaven Hartog Koopman, Abraham Rood en Mozes Frenkel met hun gezinnen, alsmede de 17-jarige Henriëtte Boers gehoor aan de ‘oproeping’. Op 17 oktober volgden Jakob van den Berg en zijn vrouw en op 29 oktober Mozes van Tijn met zijn zus, Marcus Hamme met zijn gezin en Jetje van Leeuwen, al spoedig gevolgd door de nog overgebleven joden. Mevrouw Hamme heeft zich bij de razzia te Amsterdam ziek gehouden en haar twee kinderen naar het Vondelpark gestuurd; hierdoor hebben alle drie, zoals later blijken zou, het er levend afgebracht. David Boers met vrouw en zoon en Pienas Boers met vrouw en pleegkind waren op 24 oktober te Apeldoorn ondergedoken en Elisabeth van den Berg te Dordrecht. Pienas Boers werd met zijn gezin slachtoffer van verraad. Van de 39 joodse inwoners van Oud-Beijerland zijn er 31 in concentratiekampen omgekomen, één heeft de verschrikking van Auschwitz overleefd, terwijl 7 zich wisten te redden door onder te duiken.

Op de foto’s zijn geen Duitsers in uniform te zien. Alleen één agent die blijkbaar in staat was de toegestroomde Oud-Beijerlandse bevolking op afstand te houden. Duifhuizen: ‘Eigenlijk ging dat wegvoeren geruisloos; gaf je er geen gehoor aan dan stonden daar sancties op. Van tevoren hadden ze een schrijven gekregen, een ‘oproeping’ zoals dat toen heette. Daarin stond o.a. dat ziekte geen verontschuldiging voor de oproeping was en er werd op aangegeven wat men aan bagage mocht meenemen. Bij de oproep was een reisvergunning en vervoersbiljet bijgesloten. Voor deze gelegenheid mochten de joden bij uitzondering weer eens gebruikmaken van het openbaar vervoer. De tram moest wel gewoon betaald worden, het daaropvolgende treinvervoer was daarentegen gratis. De Nederlandse Spoorwegen brachten de gemaakte kosten in rekening bij de ‘Höheren SS-und Polizeiführer’. De 85-jarige Duifhuizen, in de oorlogsperiode een actief verzetsman, leeft nog dagelijks met de oorlogsgebeurtenissen. Zijn geheugen laat hem ondanks de hoge leeftijd op geen enkel punt in de steek. ‘Mede door wat er met die joodse families, met Rood, is gebeurd, hebben mijn vrouw en ik een bezoek gebracht aan Auschwitz. Ik wilde weten hoe het er daar uitzag en vooral ook wat er met hen gebeurd is.’ Hij pakt een mapje met foto’s die werden gemaakt tijdens zijn bezoek aldaar. ‘Wil je met je artikel helemaal com-

De sleutelbossen van Molendijk 20 en Kerkstraat 28

pleet zijn dan moet je er deze bij afdrukken. Laat de wereld maar zien waar die Duitsers destijds toe in staat waren.' Hij wijst op de barakken: 'Die werden niet door de joden bewoond, daarin zaten andere mensen o.a. Nederlanders die te werk werden gesteld. De joden werden bij aankomst van hun bezittingen ontdaan en in een betrekkelijk kleine loods gestopt. Door een luik in het plafond werden blikken gas gegooid. Mensen konden geen kant op. Dit zijn de ovens...' Hij slikt even: 'Dat was het einde van het verhaal...!'

De sleutelbossen van de beide joodse families zullen vanaf heden het middelpunt vormen van een kleine, maar intieme (blijvende) expositie in Streekmuseum Hof van Assendelft te Heinenoord.

(Dit artikel was eerder opgenomen in Hoeksche Waard Magazine nr. 6, nov./dec. 2007)

Naschrift van de redactie:

Bij de realisatie van de wijk Spuioever in Oud-Beijerland, op het terrein van de voormalige suikerfabriek, zijn een aantal straten genoemd naar de hiervoor genoemde joodse families: Roodpad, Hammepad, Koopmanstraat, Van den Bergstraat, Van Tijnerf, Van Leeuwenerf, Boerserf en Frenkelerf.

**“DOOR EEN
LUIK IN HET
PLAFOND
WERDEN
BLIKKEN
GAS GE-
GOOID**

MUSEUMCOLLECTIE BESCHRIJVEN IN ADLIB

Margreet Quartel en Carolyn van der Goes voeren 40.000 objecten in

Tekst en fotografie: Marja Visscher

Ze zijn al heel wat jaartjes als vrijwilliger verbonden aan het Streekmuseum Hoeksche Waard. Margreet Quartel uit 's-Gravendeel strooide in haar begintijd nog met bruidsuikers wanneer er weer eens werd getrouwd in het museum en verleende hand-en-span-diensten. Carolyn van der Goes uit Klaaswaal, afkomstig uit Engeland, verzorgde rondleidingen in het Engels. Beiden hebben een hang naar mooie, oude voorwerpen en vinden voldoening in het vrijwilligerswerk dat ze samen hebben aangepakt, namelijk het beschrijven van de 40.000 voorwerpen in het Adlib registratiesysteem. Margreet en Carolyn zijn al heel wat jaartjes bezig en hebben inmiddels nu zo'n beetje de collectie van het Hof van Assendelft wel ingebracht.

Ze hebben er samen duidelijk lol in. Wie regelmatig in het Streekmuseum komt, ontdekt de dames altijd samen wel ergens in een zaal. Gewapend met een laptop waarop de taken afwisselend worden verdeeld. De ene keer neemt Carolyn de voorwerpen in handen en typt Margreet de gegevens in, de andere keer zijn de rollen omgedraaid. 'Veel zaken waren al geregistreerd op een kaartsysteem, maar dat kun je niet zomaar klakkeloos overnemen', zegt Margreet. 'Je moet de voorwerpen zelf kunnen waarnemen.' Beiden hebben cursussen gevolgd om het Adlibsysteem onder de knie te krijgen en ook de bijscholingscursussen en workshops volgen ze trouw. Adlib biedt een zeer uitgebreide functionaliteit en interfaces voor een optimaal informatie- en collectiebeheer. Margreet: 'In Maarssen, waar de cursus werd gegeven, zaten we tussen allerlei collega's van heel beroemde en bekende musea die er met dezelfde intentie zaten, namelijk het zo goed mogelijk onder de knie krijgen van het systeem. Hoewel het een heel gebruiksvriendelijk systeem is, heeft het zoveel mogelijkheden dat het toch ook weer heel wat informatie oplevert, die je tijdens zo'n cursus te verwerken krijgt.' Carolyn toont het scherm: 'Het gaat niet alleen om het nummer, maar ook om de identificatie en de fysieke kenmerken, waar het zich bevindt en welke

relaties het voorwerp heeft.' Momenteel zijn de dames bezig om een vitrinekast met voorwerpen, die met het Koninklijk Huis te maken hebben, te registreren. De kleine blikjes worden zorgvuldig door Carolyn opgepakt en gemeten. Er wordt naar een jaartal gezocht en een fabrikant. Margreet brengt de gegevens vervolgens in. 'Er zitten soms zulke prachtige voorwerpen tussen, juweeltjes, schoonheden,' roemt Carolyn sommige voorwerpen. 'Soms kom je dingen tegen die zoveel emotie met zich meebrengen. Wanneer je het in je handen hebt en je moet het beschrijven, voel je dat des te meer. Die lijstjes bijvoorbeeld van een vrouw die haar drie zoons verloren heeft en de haartjes dan in medaillons heeft gestopt. In die tijd, er was toen nog geen fotografie, werd de herinnering op die manier levend gehouden.' Margreet toont in een andere zaal de vitrine met de lijstjes. Er liggen zelfs piepkleine oorbelletjes en hangertjes uit diezelfde serie bij. Margreet: 'Soms komen we ook zaken tegen waarvan we op geen stukken na weten wat het zijn en waar ze voor gebruikt worden. Allereerst ga je dan zelf zitten fantaseren, en omdat het soms zulke rariteiten zijn, kunnen we daar ontzettende lol om hebben.' Carolyn giechelend: 'Je snapt wel dat we dan een leuke ochtend hebben...'. Uiteraard hebben de dames, hoewel ze al heel veel ervaring hebben opgedaan, niet overal verstand van. Hoe kun je het voorwerp dan inbrengen? 'Lange tijd hebben we op kwantiteit gewerkt', zegt Margreet. 'Simpel inbrengen om wat voor voorwerp het gaat. Weet je geen jaartal, dan maar zonder. De registratie was op dat moment het belangrijkste. Doe je dat niet, dan kom je nooit door die 40.000 voor-

**Margreet Quartel en
Carolyn van der Gees bezig
met de inventarisatie**

werpen heen. Vervolgens ga je voor kwaliteit. Dan loop je de boel nog eens door en raadpleeg je een kenner, boeken, andere musea etc. om het plaatje compleet te krijgen. Zilverwerk en porselein hebben wel vaak een zilver- of beeldmerk, maar daar zit vervolgens nog zoveel meer informatie aan vast. Momenteel worden, als een vervolg op de beschrijving, de voorwerpen door weer andere vrijwilligers gefotografeerd en eveneens in Adlib ingebracht. Ook de werkgroep die zich bezighoudt met het scannen en registreren van de duizenden foto's, die in het bezit van het museum zijn, worden gedigitaliseerd en op deze wijze vastgelegd.

Wie geïnteresseerd is om mee te helpen bij de verfijning van de registratie van de museumcollectie is van harte welkom. Zeker zij die affiniteit hebben met oude voorwerpen, zullen met veel voldoening aan deze vrijwilligersbaan beginnen. Men kan zich hiervoor aanmelden tijdens de openingstijden van het Streekmuseum bij het secretariaat van het museum Lizette Engels telefoon 0186-601535. Voor inlichtingen over het totale pakket aan vrijwilligerswerk kan men terecht bij de marktkraampjes op de site van het Streekmuseum streekmuseumhw.nl

(Dit artikel was eerder opgenomen in Hoeksche Waard Magazine nr. 2, april/mei 2008)

RECENT VERSCHENEN BOEKEN

MIJN DORP EN DE REST VAN DE WERELD

door O.C. Kraak

"Mijn Dorp" (Nieuw Beijerland) is het resultaat van mijn hobby voor geschiedenis. Ik ben gestart met mijn eigen jeugdherinneringen. Daarna heb ik talloze gesprekken gehad met oudere dorpsgenoten, vrienden, familieleden en tenslotte een aantal klasgenoten van de lagere school en van de HBS.

Een hoogtepunt was daarbij een bezoek met de jongste zus van mijn moeder, die inmiddels 92 jaar was, aan een achternicht van 102 jaar. Verder waren de gesprekken met de oudste Nieuw Beijerlanders geweldig interessant. Onder het genot van een kop koffie praten met hen over het dorpsleven in Nieuw Beijerland. Hierbij kwamen gezellige dorpsverhalen uit de eerste helft van de twintigste eeuw naar bo-

ven. De toegenomen interesse in de geschiedenis van de twintigste eeuw van mijn dorp, maar ook van de wereld buiten het dorp heeft er toe geleid dat ik tientallen boeken over deze eeuw ben gaan lezen.

Natuurlijk van alles over mijn dorp en de Hoeksche Waard. Boeken over de Tweede Wereldoorlog en het mysterie Hitler, maar ook memoires van en over gewone mensen. Door mijn verbazing over de kerkscheuring, die ook na honderd jaar nog zijn sporen nalaat, ben ik boeken gaan lezen over de geschiedenis van de gereformeerden in ons land. Literatuur die niet altijd vrolijk stemt.

Het resultaat is een boek met veel aandacht voor mijn jeugd en voor de oorlogsjaren. Maar het belangrijkste is toch de poging om de sfeer van een klein dorp, in de grote wereld, gedurende de jaren 1900 tot 1960 zo realistisch mogelijk te laten herleven.

Het boek omvat ca. 400 bladzijden met ruim veertig foto's. De uitgever is Boekenmaker.nl in Krommenie. Het is te koop voor € 18,95 bij de boekwinkels van Edel B.V. in Oud Beijerland en Numansdorp. In Nieuw Beijerland zelf, zonder boekwinkel, wordt het verkocht in de supermarkt en bij de groentehandel van Ada Jongkoen. Ook bij het Streekmuseum Hoeksche Waard in Heinenoord is het boek te koop. Verder kan het boek via het ISBN nummer 9789088 420498 besteld worden in alle boekwinkels in Nederland.

O.C. Kraak, Linnaeusdreef 69, 3621XV Breukelen, tel 0346-261909

HET JOODSE VERLEDEN VAN OUD-BEIJERLAND

door Alie van den Berg (Historische Vereniging Oud-Beijerland)

Dit 325 pagina's en rijk geïllustreerde boek, geschreven door Alie van den Berg beschrijft de geschiedenis van de joodse gemeenschap in Oud-Beijerland, gedurende de 150 jaar dat zij er bestond. In het boek beschrijft mevrouw Van den Berg uitgebreid de joodse gemeenschap met een eigen synagoge en schoolgebouw. De meest

voorkomende beroepen onder deze Oud-Beijerlanders waren slager, huidenverkoper, kooplieden in textiel en bankier. In het boek zijn veel genealogische gegevens van deze joodse families opgenomen. Wat in Oud-Beijerland anno 2008 nog aan de joodse gemeenschap herinnert is de begraafplaats aan de Prinses Irenestraat met 67 grafstenen die zijn gefotografeerd en beschreven in het boek. Ter nagedachtenis aan de joodse families die tijdens het nazi-regime zijn omgebracht, is er een monument aan de Havendam opgericht. En zijn er in de wijk Spuioever straten vernoemd naar deze niet teruggekeerde families.

De presentatie van het boek heeft op 28 april jl. in Gebouw "Maranatha" plaatsgevonden. De schrijfster overhandigde het eerste exemplaar aan burgemeester Klaas Tigelaar van Oud-Beijerland.

Het boek is in eigen beheer door de Historische Vereniging Oud-Beijerland uitgegeven, dus niet via de boekhandel en kost € 20. Het boek is te koop bij: Sigarenmagazijn Van Rossum, Oostdijk 35 en in museum "Het Oude Raadhuis" tijdens de openingstijden (woensdag en zaterdag van 13.00 tot 16.00 uur).

In het museum "Het Oude Raadhuis" wordt een expositie gehouden met tekst, foto's en voorwerpen naar aanleiding van het boek. De titel van de expositie is: "Er woonden joden in Oud-Beijerland".

Kijk voor extra info op de website van de Vereniging: www.hvobl.nl

(Gegevens ontleend aan het door de Historische Vereniging uitgegeven persbericht.)

HET GESLACHT REEDIJK IN DE HOEKSE WAARD

door W. Zevenbergen te Rijnsburg

'Het geslacht Reedijk in de Hoekse Waard begint bij de stamvader Hendrick Jansz Coman/Reedijk. Hij woonde in 1630 aan de Reedijk onder Heinenoord in de polder Moerkerken, de uiteindelijke bakermat van de familie Reedijk. De nakomelingen van Hendrick Jansz waaierden uit naar andere dorpen in de Hoekse Waard en startte daar hun eigen familietak. Om overzicht te houden, zijn deze takken genoemd naar de plaatsen waar de generaties het meest gewoond hebben. Zo ontstond er de Strijense-, de Heinenoordse-, de Westmaase- en de 's-Gravendeelse tak van de Reedijkfamilie.

De Reedijken hadden beroepen als bouwman, handelaar of landarbeider. Ze kenden goede en slechte tijden. Zo is daar Willem Reedijk (6e generatie) die in de eerste drie jaar van zijn huwelijk, zijn vrouwen drie kinderen verloor. Maar zijn er ook de vlassers van de 's-Gravendeelse tak, die glorieuze tijden beleefden met het bewerken van vlas voor het maken van linnen. In dit boek zijn de verhalen opgetekend van diegene die de naam Reedijk dragen of met een Reedijk getrouwd zijn én met hun gezin in de Hoekse Waard geboren zijn of wo(o)n(d)en. Tussen 1600 en 1900 waren dit 9 generaties. Inclusief de aangetrouwden zo'n 1200 personen. Doordat de archieven niet compleet zijn als gevolg van brand, waterschade of anderszinds, kan het zijn dat er namen ontbreken.

Over de auteur

In de afgelopen vijftien jaar heeft Wim Zevenbergen (1929) uitgebreid genealogisch onderzoek verricht. Met zijn interesse voor de geschiedenis en ervaring uit een 40 jarige politie loopbaan is hij aan de zoektocht begonnen. Een tocht die hem naar vele archieven bracht en een schat aan wetenswaardigheden opleverde. Eerder al schreef Wim Zevenbergen het boek 'Het geslacht Zevenbergen van 1600 tot 2000'. Belangstellenden kunnen het boek voor € 40 aanschaffen zolang de voorraad strekt. Bij voldoende belangstelling kan zo nodig een volgende oplage worden gedrukt. Informatie bij de heer W. Zevenbergen: telefoonnummer 071-4024806.

AFDELING GENEALOGIE

Het aantal bestanden, gemaakt na bewerking van de originele bronnen en op de computer te raadplegen, is uitgebreid.

Nieuw zijn:

ORA Westmaas, inv. nr. 7 1579-1669

Allerhande oude scabinale acten. Inventarissen, rekeningen van insolvente en andere boedels, akten van arrest, admissie.

ORA Westmaas, inv. nr. 8 1578-1690

Allerhande oude scabinale acten. Inventarissen, rekeningen van insolvente en andere boedels, akten van arrest, admissie.

ORA Westmaas, inv. nr. 9 1661-1799

Allerhande oude scabinale acten. Inventarissen, rekeningen van in-

solvente en andere boedels, akten van arrest, admissie.
17e en 18e eeuw.

ORA Westmaas, inv. nr. 10 1799

Rekening van de insolvente boedel van Jacob de Raad.

ORA Westmaas, inv. nr. 11 1750-1752

Rekening van de nalatenschap van Lijntje Gielen Kroef.
(In het boek "in zoete mijmerij" van H.A. den Hartigh is in hoofdstuk
17 deze rekening opgenomen)

ORA Westmaas, inv. nr. 12 1652-1707

Attestaties, certificaties en interrogaties.

ORA Westmaas, inv. nr. 13 1600

Rekening van het stellen van een koorfmolen.

ORA Westmaas, inv. nr. 14 1704-1723

Conditioes van verkoppingen van koorntienden aankomende de stad
Dordrecht.

ORA Westmaas, inv. nr. 15 1606-1727

Oude rekeningen van voorgdijen. Inventarissen en rekeningen van
boedels.

ORA Westmaas, inv. nr. 16 1738-1799

Requesten, staten van preferenties, arresten, rekeningen van insol-
vente boedels enz.

ORA Westmaas, inv. nr. 17 1801

Documenten en rekeningen van de nalatenschap van Teunis Dirks
Kooy.

ORA Westmaas, inv. nr. 18 1737-1754

Minuten van transporten, schuld- en kustingbrieven van Westmaas
en Group.

ORA Westmaas, inv. nr. 19 1759-1772

Minuten van transporten, schuld- en kustingbrieven van Westmaas
en Group.

ORA Westmaas, inv. nr. 20 1808-1811

Transporten en hypothecken.

ORA Westmaas, inv. nr. 21 1654-1736
Testamenten.

ORA Westmaas, inv. nr. 22 1682-1736
Scabinale akten.

Peter van Hulst

DE VRAGENRUBRIEK

Iedere vriend(in) van het Streekmuseum kan één of meerdere genealogische vragen betreffende de Hoeksche Waard insturen.

Antwoorden

Op de vragen 625, 626 en 627 is een antwoord binnengekomen.

Vragen

628.

Geertrui van der Linden, overleden Klaaswaal op 19-12-1819, oud 55 jaar, dochter van Kornelis van der Linden en Maria Smits. Zij trouwde met Johannes Doolaard.

Gevraagd: geboorteplaats en geboortedatum van Geertrui.

U wordt van harte uitgenodigd om uw vragen, die betrekking hebben op de Hoeksche Waard, in te sturen naar:

P.W. van Hulst
Ruigoord 133
3079 XP Rotterdam
e-mail genealogie@streekmuseumhw.nl

Vergeet niet een postzegel in te sluiten.

Peter van Hulst

MUSEUM-MEDEDELINGEN

door Alex van der Woel, lid Dagelijks Bestuur

Het visioen van een Streekmuseum in oude omvang, maar in nieuwe glorie houdt ons meer dan ooit in spanning. Zal de visie van het rapport 'Toekomst voor het verleden' gerealiseerd worden, of lost ze langzaam op als een (tè mooi) fata morgana? Veel hangt af van de afwikkeling van de voorgenomen verkoop van Oost-Leeuwenstein. Daar gaan we het hier niet over hebben. Wat gebeurt er intussen in het Hof van Assendelft? Heerst daar niet al geruime tijd een verlamme windstilte? Gaat het er wel goed? Je leest er zo weinig over in de kranten. Is in dit geval: geen nieuws wel goed nieuws?

Van een grote tentoonstelling is na de 'Van Koetsveldtentoonstelling' niet meer gehoord. Dat klopt, maar geheel stil is het op dit front toch niet geweest. Half april is de tentoonstelling 'Verwarming' afgesloten. In het eraan voorafgaande halfjaar zijn er kinderen individueel of in groepen naar wezen kijken. Ze hebben de speurtocht gedaan en kwamen als ze het goed deden tot het eindresultaat: 'plattebuiskachel'. Iets wat ze evenmin als vuurtesten, stoven, beddepannen, hemdrokken en gebreide lange onderbroeken thuis al hadden gezien. Zo hebben ze al speurend een stuk dagelijks leven van voor de oorlog leren kennen. Wel geen spectaculaire expositie maar een degelijk stukje werk, waar vooral Odette Solleveld eer mee heeft ingelegd. Haar naam wordt hier apart vermeld, niet om uit te wijden over haar (vele) activiteiten als vrijwilligster, maar omdat ze per 1 mei jl. tot parttime-medewerkster is benoemd.

Aan de andere, heel speciale tentoonstelling die we in de afgelopen periode hadden is de naam van onze museum-secretaresse, Lizette Engels, onlosmakelijk verbonden. Zij bedacht en verrichtte nagenoeg alle werk voor 'de eerste digitale tentoonstelling' die het Streekmuseum hield op basis van de multimediaprijsvraag, getiteld: 'Ben jij een knip voor je neus waard?' De acht inzenders vertoonden hun werkstukken van 9 t/m 11 april in de Studiezaal van het museum. De drie prijswinnaars gingen met een mooie camera naar huis, De gelukkigen waren Alwin Ritsier (18 jaar) 1e prijs, Sharon van Daele (12 jaar) 2e prijs, en Donald Overbeeke en Stefan Engels (albei 12 jaar) 3e prijs. De opdracht was: maak een impressie van de Hoeksche Waard opgeluisterd door passende muziekfragmenten.

Een succes dus, al waren deelname en bezoekersaantal niet overweldigend groot.

Helaas waren er ook tegenslagen. Tijdens de Van Koetsveldtentoonstelling waren er door twee eigenaars collecties boeken, geschreven door Ds. Comelis Eliza van Koetsveld (1807-1893), afgestaan onder toezegging dat er nog meer zouden volgen. Door onenigheid tussen DB en bruikleengevers over de voorwaarden werd de bruikleen-geving schielijk ingetrokken. Jammer. Maar de reden was niet futiel: een ten onrechte geclaimde blijvende inperking van het vrije tentoonstellingsbeleid van directie en bestuur. Bovendien blijven de 26 titels van deze auteur, die het museum reeds in bezit had, voor raadpleging beschikbaar.

Een minder plezierig incident viel voor op zaterdag 23 februari toen een familie de Studiezaal voor een feestelijke bijeenkomst had afgehuurd. De aankondigingen vooraf bleken niet voldoende om een achttal bezoekers ervan te weerhouden op die dag naar het museum te komen voor genealogisch onderzoek. Degenen onder hen die er een reis voor hadden gemaakt waren 'not amused' toen ze begrepen voor niets te zijn gekomen. Voortaan zal iets dergelijks vooraf op de website worden gemeld. Als u een bezoek overweegt, vooral ook als u van ver komt, vergeet dan niet op de website van het museum te kijken of telefonisch of via e-mail te informeren naar de opening van de Studiezaal. Overigens zijn de openingstijden in principe: elke woensdag van 9.00 tot 13.00 uur en elke zaterdag van 10.00 tot 17.00 uur.

Over tentoonstellingsplannen blijven we nog wat terughoudend. Het enige wat we erover kwijt willen is, dat ze te maken hebben met de omvangrijke fotocollectie die het Streekmuseum in zijn bezit heeft. Ze hebben ook alles te maken met het feit dat er grote vorderingen zijn gemaakt met het digitaliseren van deze collectie. Half mei zijn alle foto's van de Hoeksche Waardse dorpen gescand, op Puttershoek na. Maar dat volgt spoedig. Er zal een representatieve selectie uit worden gemaakt voor een mooie wisselexpositie. Daar hoort u nog van!

Voor de studiezaalbezoekers is het nuttig te weten dat de dozen met op passepartouts aangebrachte foto's niet meer ter raadpleging uit de kluis worden gehaald. In het belang van een ongestoorde digitalisering en daaraan verbonden beschrijving van de afbeeldingen in het Adlib-systeem kunt u alleen via de computer kijken naar foto's uit de reeds opgenomen bestanden. Dat is een (tijdelijke) beperking,

**"ER ZIJN
GROTE VOR-
DERINGEN
GEMAAKT
MET HET
DIGITALISE-
REN VAN DE
COLLECTIE"**

waar overigens een veel snellere raadpleging tegenover staat. De tarieven voor fotobestellingen zijn voorlopig vastgesteld, maar nog niet definitief.

Over aanwinsten van geschenken en in bruikleen ontvangen objecten is de laatste tijd weinig gerapporteerd. Dit is helaas wat in de slof gebleven. In de volgende aflevering van dit Bulletin hopen we er uitvoerig op terug te komen.

“EEN ZESTAL BRUIKLE- NEN MOES- TEN WOR- DEN INGE- LEVERD”

Behalve het verlies van de Van Koetsveldcollectie is er nog een verlies te melden. Het dreigde in eerste aanzet grote vormen aan te nemen, maar valt gelukkig erg mee. Zeer onlangs is in Ridderkerk een gloednieuw kantoor van de Waterschap Hollandse Delta in gebruik genomen. Daar zal de bezoeker binnen afzienbare tijd een grote permanente presentatie van waterschapseigendommen, voornamelijk gelegenheidsglazen, kunnen bewonderen. Vorig jaar zag het er naar uit dat ons museum voor die expositie een substantieel deel van de glazen, die het museum in de loop van de tijd van polderbesturen en waterschappen in bruikleen had gekregen, zou moeten afstaan. Wie schetst onze opluchting nu (nagenoeg definitief) is beslist dat niet meer dan een zestal bruiklenen moeten worden ingeleverd. Dat is inmiddels ook gebeurd. Daar staat tegenover dat een deskundige onze overige glazen (meer dan 60) zal komen beschrijven en dat de publicatie die de Hollandse Delta over zijn hele collectie gaat uitbrengen ook onze glazen zal noemen, zodat het zinvol kan zijn dit boekje ook in onze museumwinkel te gaan verkopen.

In april is in de kranten uitvoerig aandacht besteed aan de optredens van 'herenboer' (tevens bestuurslid) Arie Biemans en de 'boerinnen' Gerda van der Linden en Marjolein van der Stouw. Zij vermaakten, gekleed in de originele streekdracht, met hun in onvervalst Hoeksche Waards afgestoken verhalen op zaterdag 5 april het publiek in de Polderkamer kostelijk. Sindsdien zijn optredens in klederdracht met voordrachten in dialect gevolgd na gratis rondleidingen op diverse zaterdagen.

Jammer dat over veel andere activiteiten van nog niet genoemde groepen enthousiaste vrijwilligers hier niet gesproken kan worden. Maar als men weet wat er aan werk op het gebied van Adlib-inventarisatie, catalogisering, fotografie, restauratie, tuinonderhoud, correspondentie, rondleidingen, erfgoedspoor en evenementen allemaal gebeurt, dan zouden critici de woorden museale windstille' snel inruilen voor: 'onopvallend (dat wel) met volle kracht vooruit'.

WERKGROEP "DIALECTEN"

Het gebruik van 'hum' en 'zijn' in ons dialect

In een eerder nummer van het Bulletin wierpen we de vraag op wanneer precies 'hum' of 'zijn' wordt gebruikt in het Hoekschewaards. Dit naar aanleiding van een doorwrochte uiteenzetting van vriend J. van Holten te Oude Tonge die er zelfs nog het Latijn bijhaalde om zijn overtuiging kracht bij te zetten.

De vraag heeft meer vrienden en vriendinnen tot denken aangezet, getuige het volgende stukje van Petra Kleinendorst:

'Ik heb geen verklaring voor het gebruik van z'n fiets of hum fiets, maar zie wel een overeenkomst met het Frans.

Son vélo = zijn fiets

Son vélo à lui = zijn fiets (met de nadruk op een bepaald mannelijk persoon), de fiets van hèm

Son vélo à elle = haar fiets

Ik heb zelf nog nooit 'hum fiets' gehoord, ik kom uit Maasdam.

Wel in de vorm van: oh, ben jij 'hum z'n dochter' als ze het over mijn vader hadden. En 'ben jij heur dochter' (niet heur d'r) als ze het over mijn moeder hadden.'

Tenslotte doken enkele leden van de dialectgroep nog eens in 'Het dialect van Oud-Beijerland' waarop de heer A. Opprel aan het eind van de negentiende eeuw promoveerde en waaruit het volgende citaat tevoorschijn kwam:

'Hum' in plaats van 'zijn' staat alleen met nadruk, vooral in tegenstelling met zijn (aige): Hij trok hum jas weer oit en z'n aige jas an. Hij hait hum hand gebrand (nl. die van een ander). Hij hait z'n hand gebrand (zijn eigen hand).'

Ik weet niet of hiermee het laatste woord is gezegd over deze kwestie, maar wil alvast wel ieder bedanken die hierover met ons heeft willen meedenken.

GERDA VERTELT...

door mevrouw G. van der Linde (woonachtig in Strijen en sprekend in het Piershilse dialect)

We wete allemael dat 't vertelle van Hoekschewaerdse verhale zôôas dat êuwelang tot ommenaebij 1965 gedaen wier tot 't verlede hoort. Soms, hêêl sporadies komp 't nog wellis voor; dat wordt dan

gedaen deur hêël ouwe meñse die erg ofgelege weune en die wellis mit andere hêël ouwe meñse komme te prate. Azzie die dan op gaat zoeke en hêël v'rzichtig perbeert wat van ze te wete te komme, dan houwe ze d'r kake stijf op mekaar. Maar azzie niks vraegt dan hebbie wellis kááñs om wat te hore.

**"NOU MOT
IK EERST
WEL EFFE
ZEGGE
DAT DE
HOESCHE-
WAERDERS
VROEGER
NOGAL
RAUW IN
D'R MOND
WAERE"**

Zôô mos ik een jaer of zes geleje een keer wat gaan vertelle in een bejaerdeklup in een klaain durrepie in 't weste van de Hoeksche Waerd. Toen 't pauze was ging ik in de zaal zitte naest een man die nie zôô erg nieuw meer was. Hij lachte v'rndelijk tege mijn en vroog: 'Je weet toch nog wel wie of ik bin?' Nou, daer mos ik wel hêël erg over naedenke, want meñse vergete dikkels dassen in feertig jaer erg kenne verandere. Maar nae een bietjie prate memmekaar was ik d'r dan toch oit. En toen begon die man tot m'n grôôte verbazing zôô- maar inêês wat te vertelle.

Nou mot ik eerst wel effe zegge dat de Hoeksche waerders vroeger (en nou soms nóg wellis) nogal rauw in d'r mond waere. Je mot ok wete dà mijn opa Olof hietende, maar dattie Oôl genoemd wier en dattie gesturreve is in 1932. As de meñse toendertijd zelf paere hadde, wiere ze begraeve mit de kist op een boerewage mit d'r aage paere d'rvoor. As ze dan bij de kerk en bij 't kerkhof añkwamme hie- we klaaine jonges de paere vast en daer kreges ze dan een paar cente voor.

Die man zee: 'Jouw opa Oôl is begraeve mit vijf paere en ik was 't joñchie dat 't leste paerd vast mog houwe. En toen heb ik toch gevochte mit dat joñchie van 't eerste paerd, want dat kreeg een kwartie en ik kreeg maar een dubbeltie! Ik zel gêên uur meer leve as 't nie waer is!!' Nou, dat is nou een sterk Hoeksche waerds verhaal, want mijn opa hà gêên vijf paere want in dat klaaine paerestallechie van 'm konne gêên vijf maar drie paere staan, waer een plaes bij was voor een paerd wat een vullechie mos krijge of ziek was. En die joñchies hebbe ok nooit een kwartie of een dubbeltie gekrege want de cente waere toen veul meer waerd as nou, dus ze hebbe meschie maar een cent en een hallefie gekrege.

Dat was dus een sterk Hoeksche waerds verhaal, maar die man was nog nie klaar want hij zee: 'Weet jij nog dat daer en daer een man geweund heb die zôô en zôô hietende?' (Ik zel z'n naam nie noeme). Nou, dat wis ik nog hêël goed. Hij zee: 'Die man kon liege, joh, liege!!! Hij vertelde 's een keer dattie bij een boer appelties an 't stele was oit d'n bôôgerd, toen die gesnapt wier. En toen istie over 't ijs wegvlucht! Ik zel gêên uur meer leve as 't nie waer is!'

Dat is netuurlijk weer zôô'n sterk Hoeksche waerds verhaal, want de appelties benne in de zummer rijp en ijs hebbie toch allêên in de

winter. Nou zou ie denke dat dut wel alles was wat die man te vertelle had, maar nêê hoor, klaar wastie nog niet. Hij zee: 'Weet jij nog dat daer en daer een schijthuissie bij de boerestee gebouwd was?' Nou dat wis ik nog erg goed, want daer in de buurt hà mijn moeder een vriendin weune die ik tante noemde en as mijn moeder daer naertoe ging dan mog ik mee.

'Nou,' zee die man, 'op een dag waere d'r een paar kwajonges die een rijzenbezem opgedaen hadde en die hadde ze onder in 't gat van dat schijthuissie gedaen. En toen dien boer daer ging zitte schijte hebbe die jonges mit dien bezem zôô an z'n kont zitte vege! Ik zel gêên uur meer leve as 't nie waer is! Zôô ginge nou die sterke Hoekschewaardse verhale en nou hebbie gelijk gehoord dat de meñse toen nie altijd zôô netjies in d'r mond waere! Voor een paar jaer trug las ik in de krant in een rouwadverteñsie dat die man gesturreve was. Dat dee me best wel wat, eerlijk gezaaid.

Ik heb ok nog een hêêlen hort in Amsterdam geweund. Je zel d'r ver-steld van staan wà je in zôô'n stad nog ken hore over de Hoeksche Waerd. Zôô mos ik een keer vertelle op een koffie-ochend van de kerrek. D'r zatte een paar manne en erg veul vrouwe waervan d'r sommige een verschrikkelijk ingewikkeld braaisel op de pen hadde. Dat sterf ok allemael oit hê? Toen ik van de zummer kastrãdjies voor de buuvrouw an 't hake was -omdasse die graeg wou hebbe en ze dat zellef nie kon- toen vong ik dat nog een hêêlen toer. Toen ik klaar was mit vertelle kwam d'r een vrouw naer me toe die vroeg of ze eve bij me mog komme zitte, want ze wou wat vertelle. Nou, ik hà gelijk al deur dat 't best wellis de moeite waerd zou kenne weze.

Dus ze ging zitte en ze zee: 'M'n moeder komp van de Tiengemete.' Dan denk ie toch datter wat mit je ore is, hê? 'Ja,' zee ze, 'toen m'n moeder een jong maaisie was kreeg ze een dieñsie op de Noord en daer in de buurt kwamme enkele polderjonges te werreke waervan d'r êên uit Banne kwam.' Banne is nou een wijk van Amsterdam-Noord, maar tot 1921 was dat geweun een durrep want in 1921 benne al die durrepies an de noordkant van 't IJ ge-annekseerd deur Amsterdam en 't grôoste gros ister van volgebouwd. Affijn, mit die jonge uit Banne is ze getrouwd en daer is ze toen gaan weune. Toen ze êênmael in Banne weunde wier 't dus zes weke laeter bij de stad getrokke en toen weunde ze dus in Amsterdam.

Toen sloog ze een hêêlen tijd over en ze zee: 'Toen m'n moeder op jaere was weunde ze bij mijn en toen zee ze op een dag dassie zôô graeg nog es spek mit pere zou wille ete omdasse dat vroeger toch altijd zôô lekker gevonge had. Nou, dat wou ik wel koke, want ik had 't vroeger ok zôô dikkels gegete en best geluste. Maar toen ze 't gegete

**"IK ZEL
GÊÊN UUR
MEER LEVE
AS 'T NIE
WAER IS!"**

**“ZOU ZE
WEL GOED
GEZOUTE
BOIKSPEK
HEBBE
KENNE
KÔÔPE?”**

had koñ ze nie begrippe dassé ‘t vroeger zôô lekker gevonge had, en ze hief ‘t nooit meer te hebbe!’ Laeter doch ik nog: ‘Zou ze wel goed gezoute boikspek hebbe kenne kôôpe en zou ze wel goed peper in ‘t kooknat mit ôôchiesvet gestrooid hebbe?’ Maar ja, ‘t was wel een leuk verhaaltie.

Zôô heb ik nog een ander verhaal over Amsterdam. Ik was es een keer op een kursus die ‘t hêêle wiekend duurde. Toen me tusse de middag zatte te ete, zat ik neffe een vrouw die tege me zee: ‘Ik kom van oorsprong niet oit Amsterdam, maar oit ‘t ôoste van ‘t land.’ ‘Nou,’ zee ik, ‘ik ok niet want ik kom oit de Hoeksche Waerd.’ Toen zee ze: ‘De Hoeksche Waerd? Dat is toch een ailand mit een durrep dat Oud-Baajerland hiet?’ En daer zee ik netuurlijk ja op. Die vrouw was toen oñgeveer sestig jaer. Ze zee: ‘Toen ik een jong maaisie was had ik een vriendinnechie waer ik wel es een wiekeñdjie naer toe ging. Dat weunde op ‘t durrep an een dijk mid een grôôte trap naer beneejene. Bove was een winkel en beneeje weunde ze. Nou, ik zag dat persies voor me, zôôas dat bevôôbeld was an d’n Oôstdijk, want daer heb ik zelf ok nog een vriendinnechie gehad. Toen ging die vrouw vedder en ze vertelde dassé daer weer es was, toen beneeje d’n bakker an de deur kwam en ze ‘m hoorde zegge: ‘Ik leg de bóluze wel op d’n trap hoor!’ Dat vong ze wel een bietjie raar, want zij kon bóluze allêên maar as van die bruine, gedraaide hôôpe die meñse mêêstal soches in de wc-pot legge. Tegeworig kè je bóluze kôôpe bij iedere grôôte supermart waer ze zegge dassé op de klaaintjies lette, maar toen waere ze allêên nog maar te kôöp op de Zuidholláañse en Zêêuwse aailande, dus dat mos ze wel eve oitgelege krijge.

Die vrouw was nog nie klaar mit vertelle, want ze zee dat die meñse daer heur ok een paar Hoekschewaerdse woorde wouwe lere. Ze perbeerde heur ‘aigenaerdige bêêne’ te laete zegge, maar dà koñ ze niet en nou nog steeds niet. Ik zee nog tege d’r: ‘Maaid, dat is toch hêêlemael nie moeilijck? Je zeg toch geweun aai zôôas in een kippe-aaï?, maar ‘t ging niet hoor. Nou hè ‘k zelf in de tijd dà ‘k in Amsterdam weunde wat jaere een vriendin gehad die van de Korendijk kwam. Ze is jammer genog veuls te vroeg gesturreve. D’r man kwam oit Baajerland en ik komp van Piershil dus dan zie je wel datter in zôô’n grôôte stad as Amsterdam van alles weunt.

De meñse in de Hoeksche Waerd zijn altijd erreg gelôôvig geweest en ok erreg kerreks. Dat zijn ze nóg wel een bietjie en daerom gaan domeneesverhale altijd lang mee. Wat ik nou wil vertelle speul al om-menaebij 1880, toen alles nog mit de beurtschipper ging en toen d’r nog veul klaaine winkelties op de durrepe waere. D’r was toen een

durrep waer ze gêên domenee hadde. D'r waster wel verschaaiere kere êên beroepe, maar gêênêenen domenee wou daer staan. (Wat is dat toch aagelijk raar, dat een domenee staat en een dokter zit, hé?). Maar op 't lest waster dan toch een domenee die 't beroep annam. Op een dag kwam die dus mit d'n beurtschipper en mit z'n hêêle huishouwe. En de meñse waere zôô blij, dat 't hêêle durrep de vlag oitgestoke had.

Dien domenee begon dus en hij beviel hêêl goed. Hij dee 't goed op de preekstoel en hij liep ok de ouwere meñse goed nae. Maar wie nié zôô goed beviel dat was de mevrouw van d'n domenee, want die kon nie zôô goed mit de cente omgaan. D'n domenee hà maar een klaain traktamentjie en die meñse hadde nogal veul kindere. Mevrouw koch dus nogal es bij 't êêne winkeltie en dan weer bij 't andere winkeltie, maar betale dee ze nooit. In dien tijd keke de meñse nogal op tege d'n domenee en ok tege z'n vrouw, dus niemand dors om z'n cente te vraege.

Nae wat jaere kreeg d'n domenee weer een beroep en dat nam die an. Op de lesten dag dattie daer was ging die nog eve g'ndag zegge bij een vrouw die ok zôô'n klaain winkeltie had, en die vrouw dors de stoute schoene an te trekke en zee: 'Domenee, d'r sta nog een rekeningetje ope.' En toen zee dien domenee: 'Daer weet ik niks van; dat mojje maar an m'n vrouw vraege maar die zel nou wel gêên tijd hebbe want ze is druk an 't inpakke.' En d'n anderen dag vertrok d'n domenee mit z'n hêêle huishouwe mit de beurtschipper. En wie tóen de vlag oitstakke dat waere al die meñse die een klaain winkeltie hadde, en de andere vlagde niet...

**“DOMENEE,
D'R STA
NOG EEN
REKENINGE-
TJIE OPE”**

BESTUUR DIALECTENWERKGROEP:

Voorzitter: J. 't Hooft, Schoolstraat 29, 3281 AP Numansdorp,
tel. 0186-651412, email: johan.alie@chello.nl

Secretaris: mw. J. Verhoeven-den Hartigh, Mookhoek 97,
3293 AD, Mookhoek, tel.: 078-6733229,
email: verhoeven97@hotmail.com

Penningmeester: mw. M. van der Stouw, Westdijk 75,
3271 LL, Mijnsheerenland, tel.: 0186-603076,
email: mvdstouw@zonnet.nl

Contactpersoon: A.W. Biemans, Titiaanstraat 6, 3262 HT,
Oud-Beijerland, tel.: 0186-613461,
email: arie@biemans1.demon.nl

Zôê ommenaebij 1900 zou d'r op een durrep in de Hoeksche Waerd ok 's een domenee preke die van boite de Hoeksche Waerd kwam. Dat was netuurlijk voor zôô'n man een hêêlen onderneming die nog al lang duurde, en daerom kwam die al op saeterdag en dan sliep tie een nachie bij een boer die in de kerrekeraed zat. Sondas mostie dan twêê keer preke en dan sliep tie daer nóg een nachie, om smaandas weer weg te gaan. Toen ze smiddes errepels zatte te ete zag d'n boer dat d'n domenee een bietjie raar zat te doen mit 't ete in z'n mond. Daerom zee die tegen 'm: 'Wil 't nie lukke domenee? Volleges mijn hebbie die glaezige te pakke! Die hê 'k zellef ok al drie keer in m'n mond gehad en weer op de schuttel trug gelege. Leg 'm daer maar neer hoor!'

GEDECOREERD

Vrijdag 25 april 2008 viel Chris den Boer de eer te beurt in het raadhuis van Cromstrijen te worden gedecoreerd wegens zijn verdiensten als vrijwilliger in diverse organisaties. Chris heeft vooral zijn sporen verdiend door zijn actieve en organisatorische bemoeienis met diverse organisaties op het gebied van muziek in de Hoeksche Waerd, uiteenlopend van muziekcorsussen in enkele Hoekschewaardse gemeenten tot de Federatie Hoeksche Waerd. Op muzikaal gebied is hij nu nog het meest actief in de Alpenkapel van muziekvereniging Prinses Juliana te Klaaswaal.

Chris behoort ook tot de dialectgroep van het Streekmuseum en heeft daarin een lange staat van dienst, waarvan ook verscheidene jaren als voorzitter. Uit handen van de Burgemeester van Cromstrijen kreeg Chris voor al dat werk de versierselen opgespeld die behoren bij het lidmaatschap van de Orde van Oranje Nassau. Naast de vele belangstellenden uit de Hoekschewaardse muziekwereld was ook onze dialectgroep ruim vertegenwoordigd om deze plechtigheid bij te wonen.

MAAK EEN NIEUWE VRIEND EN VERDIEN ALLEBEI EEN SCHITTEREND FOTOBOEK!

Kent u iemand die net als u het Streekmuseum Hoeksche Waard een warm hart toedraagt? Een kennis of familielid, een collega of een buurman/vrouw? Vraag hem of haar dan toe te treden tot de Vriendenkring, voor een minimale bijdrage van 10 euro.

Ter kennismaking krijgt die nieuwe Vriend bij het eerstvolgende bezoek aan het Streekmuseum een prachtexemplaar mee van een schitterend Fotoboek over de Hoeksche Waard. Gratis! En omdat u ons museum een grote dienst bewijst, ligt voor ú eenzelfde Fotoboek

VRIENDENBON

Nieuwe Vriend:

Dhr/Mevr*: .....

Straat: .....

Huisnummer: ..... Postcode: .....

Woonplaats: .....

Telefoon: .....e-mailadres: .....

Bankrekeningnummer: .....

Bijdrage: ..... (minimaal 10 euro per persoon per jaar)

Wil het gratis Fotoboek over de Hoeksche Waard ophalen/ opgestuurd* krijgen.

Deze Vriend wordt aangebracht door:

Dhr/Mevr*: .....

Straat: .....

Huisnummer: ..... Postcode: .....

Woonplaats:.....

Wil het gratis Fotoboek over de Hoeksche Waard ophalen/ opgestuurd* krijgen.

* Het niet-juiste doorhalen a.u.b.

gereed om gratis te worden afgehaald. Opsturen kan ook en kost 5 euro extra. Vul deze Vriendenbon volledig in en stuur hem op naar: Vriendenkring Streekmuseum Hoeksche Waard, Hofweg 13, 3274 BK, Heinenoord. Maak uw bijdrage en eventueel de verzendkosten over op rekeningnummer 38.70.852 van Vriendenkring van het Streekmuseum Hoeksche Waard. Vermeld bij de betaling, indien van toepassing, het inbegrepen bedrag van de verzendkosten.

VRIENDENBON

Nieuwe Vriend:

Dhr/Mevr*: .....

Straat: .....

Huisnummer: ..... Postcode: .....

Woonplaats: .....

Telefoon: .....e-mailadres: .....

Bankrekeningnummer: .....

Bijdrage: ..... (minimaal 10 euro per persoon per jaar)

Wil het gratis Fotoboek over de Hoeksche Waard ophalen/ opgestuurd* krijgen.

Deze Vriend wordt aangebracht door:

Dhr/Mevr*: .....

Straat: .....

Huisnummer: ..... Postcode: .....

Woonplaats:.....

Wil het gratis Fotoboek over de Hoeksche Waard ophalen/ opgestuurd* krijgen.

* Het niet-juiste doorhalen a.u.b.